

Острозькі сонети Галини Гордасевич

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника м. Острога

Вісімдесят п'ять років тому – 31 березня 1935 р. – у Кременці на Волині народилася **Галина Гордасевич** – відома українська поетеса і прозаїк, політ'язень сталінських таборів і співзасновниця перших організацій Товариства української мови і Народного руху на Донеччині (померла у Львові 11 березня 2001 р., похована в Кременці).

Її біографія має й острозькі сторінки. Дідусь поетеси священник **Олександр Гордасевич** був родом з Острога. 1940 р. його заарештували каральні органи, він загинув у таборі. Переслідували як за польської влади, так і за німецької окупації був і його син **Леонід** – випускник духовної семінарії в Кременці і православного Богословського факультету у Варшаві, священник із 1934 р. Береза-Картузька і німецький концтабір (за можливою, і куля – за поховання повстанців і виконання обов'язків військового капелана «у лісі») його обминули, а десятирічний термін о. **Леонід Гордасевич** отримав 1946 р. вже від радянського суду (він помер напередодні проголошення незалежності України настоятелем одного із православних храмів на Черкащині).

Тож відмінниця-випускниця семірії в Кричильську на Поліссі **Галина Гордасевич** 1950 р. вступила на навчання до Острозького педагогічного училища з відміткою «дочка ворога народу», до того ж не вказавши про це у своїй автобіографії, доданий до вступних документів.

Й одразу потрапила під щільну опіку острозьких емгебістів, які вирішили, що вона працює в українському підпіллі та виконує його завдання зв'язкової.

Подіємо фрагменти з автобіографічного роману **Галини Гордасевич** «Соло для дівочого голосу».

«Казка тільки починається. Починається вона в ніч на 30 серпня 1950 року в поїзді, який віз мене в старовинне місто Остріг. Ах, я не пам'ятаю більше в своєму житті такого щасливого поїзда! Він весь дзвенів веселими розмовами, молодим сміхом

і піснями. В мене залишилось таке враження, що в тому поїзді не було інших пасажирів, тільки студенти острозького педучилища. Вони раділи зустрічати, вони з веселими вигуками обіймалися, ділилися новинами і сміялися, сміялися з усякою дрібниці. Одна й нікого з них не знала, але все одно я вже відчувала себе їх часткою. Я не пам'ятаю, чи я співала і сміялася, я не зважилася ні з ким заговорити, але була щаслива, щаслива, щаслива!»

...Бо ось я їду в тому поїзді і мрію про своє майбутнє життя, в якому мене чекає неймовірно щастя. Як саме – я навіть не знаю конкретно, але воно буде. В мене нема якихось чітких планів на майбутнє. Я – студентка педучилища! Це вже звучить так незвичайно і привабливо. Тепер студентами називаються лише ті, що навчаються в інститутах і університетах. Зрештою, може і тоді офіційно ми називалися якось інакше, але так радісно-хвилююче було на запитання: «Хто ти?» – відповідати: «Я студентка острозького педучилища». Я буду отримувати стипендію, аж 120 карбованців, які буду тратити так, як сама захочу. Я напевно буду цілком самостійною. І дарма, що все моє майно вміщується в невеликому фанерному чемаданчику роботи мого діда.

...Я їхала назустріч невідомій долі, а та доля вже готувалася, щоб стати саме такою, а не іншою. І от під час літніх канікул наші недеремні органи, які з самого 17-го року тільки дбали про безпеку першої в світі держави робітників і селян, провели арешти серед студентів острозького педучилища. Я не знаю, чи справді вони були в чомусь винні, я не знаю, скільки їх було, я взагалі не лише не була з кимнебудь із них знайома, а навіть по вулиці мимо них не пройшла, бо їх арештували влітку, а я лише 30 серпня приїхала в Остріг, але як це не парадоксально, мене посадили тому, що посадили їх.

...Отож, машину залучено, вона вимагає все нових і нових жертв. Арештували тих кілька чоловік і почали шукати спільників. Як? А для чого ж оті особові справи, які заводяться на кожного громадянина есересер, почавши з дитячого садка? Сиділи спадкоємці «залізного Фелікса» і уважно вивчали особові справи кожного студента: хто? звідки? чий бать-

ків діти? Стоп! Увага! «Автобіографія. Я, **Галина Леонідівна Гордасевич**, народилася 31 березня 1935 року в м. Кременці Тернопільської області. Дитинство моє пройшло в с. Городці Володимирецького району Рівненської області. В 1949 році закінчила сьомий клас школи сільської молоді в с. Кричильську Степаньського району». От і все. Бо що ще може написати п'ятнадцятилітня дівчинка? Як – що? А хто батьки? Йде запит у відповідні органи Володимирецького району, і от вже стає відомо: батько, **Гордасевич Леонід Олександрович**, священник, в 1946 році засуджений на 10 років по статті 54-1-а КК УРСР. У-у, яка риба до рук пливе – сама донька зрадника Батьківщини! Ну-ну, тепер робота забезпечена, нікто не скаже, що ми дарма отримуємо зарплату!»

Стеження за неповнолітньою студенткою і провокації щодо неї продовжували і після її переведення 1951 р. в Костопільське педагогічне училище. Вони завершилися – як і у випадку з панотцем **Леонідом** – десятирічним терміном ув'язнення, який, на щастя, у зв'язку зі смертю диктатора виявився значно коротшим.

Уже в 1990-х роках **Галина Гордасевич** отримала від літератора й організатора краєзнавчого товариства Рівненщини **Івана Пащука** запрошення написати поетичний автобіографічний твір про наше місто для збірника матеріалів конференції «Остріг на порозі 900-річчя». І хоча на сторінках збірника поезії **Галини Гордасевич**, на жаль, не з'явилися, пізніше побачив світ